

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКОГО КОНТРОЛЮ ПІДПРИЄМСТВ

Шаганенко С.М.
Науковий керівник: Гуцаленко Л.В., к.е.н., доцент

Розглянуто основні питання внутрішньогосподарського контролю, проблематичність проведення та шляхи удосконалення.

Постановка проблеми. Ефективність управлінських рішень великою мірою залежить від достовірності інформації. Для того щоб уникнути помилок та похибок, у бухгалтерських розрахунках та забезпечити надійність фінансової інформації, потрібно проводити внутрішньогосподарський контроль на підприємстві.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням процесу організації та особливостей проведення внутрішньогосподарського контролю займаються такі вітчизняні вчені-економісти: Дем'яненко М.Я., Довбуш А.В., Жанило Б., Калюга Є.В., Корінко М.Д., Костирко Р.О., Павлов П.В., Рибалков Л.В., Усатюк О., та інші.

Формування цілей статті. Метою статті є розкриття сутності внутрішньогосподарського контролю, ефективності його побудови, визначення проблем проведення контролю на підприємствах та шляхів їх вирішення. Визначено можливості створення на підприємствах служби безпеки, та її ефективного впровадження.

Виклад основного матеріалу. Необхідною умовою стабільного та ефективного функціонування суб'єктів господарювання є проведення на підприємствах, в тому числі сільськогосподарських внутрішньогосподарського контролю.

На думку Довбуша А.В., внутрішньогосподарським контролем слід вважати контроль у межах однієї організації або галузі (відомства) силами їх структурних підрозділів штатних працівників [2, с. 438].

В.М. Мурашко наголошує на тому, що контроль є творчим процесом дослідження, спостереження, перевірки виробничої і невиробничої діяльності, яка здійснюється відповідними суб'єктами управління, наділеними певними функціями контролю, з метою виявлення відхилень від установлених параметрів цієї діяльності, усунення та попередження негативних явищ і тенденцій. Сутність контролю вчений визначає як одну з функцій управління, яка являє собою систему спостереження і перевірки процесу функціонування та фактичного стану підприємства як об'єкта контролю з метою визначення обґрунтованості й ефективності управлінських рішень та їх результатів, виявлення відхилень від установлених критеріїв, усунення негативних ситуацій і попередження недоліків у фінансово-господарській діяльності [5, с. 6].

На нашу думку під внутрішньогосподарським контролем слід розуміти виявлення фактичної наявності майна за його видами з метою їх ефективного використання.

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» підприємствам надано право самостійно розробляти систему та визначити форми внутрішньогосподарського контролю [1].

На думку Бориса Жанило система внутрішнього контролю необхідна для того, щоб вчасно «Хпати за руки тих, хто робить не те що потрібно, і приводити їх до відповідальності». Він також вважає, що систему внутрішнього контролю повинні боятися, чим більше її бояться, тим ефективніше вона працює. Контролювати потрібно все без винятку [3, с.65].

Олександр Усатюк вважає, що якщо керівник підприємства хоче стабільно працювати, то йому слід задуматись про створення та впровадження служби безпеки, це пов'язано з тим, що жоден керівник не спроможний проконтролювати все, а саме:

- паралельно та одночасно попереджувати різноманітні ризики;
- контролювати фінансові операції;
- дбати про конфіденційну інформацію;
- забезпечити безпеку договорів;
- контролювати злочинні вчинки недобросовісного персоналу;
- передбачати та відслідковувати злі наміри конкурентів;
- та інші [6, с. 72].

Ми підтримуємо думку автора, що служба безпеки підприємства сприятиме ефективності його функціонування вцілому. О. Усатюк пропонує затвердити Положення про службу безпеки. На думку автора, таку службу повинен очолювати начальник служби безпеки, який буде здійснювати розподіл обов'язків між членами служби. Аналіз літературних джерел дає можливість визначення структури служби безпеки, яка на нашу думку матиме вигляд (рис. 1.)

Відділ розслідування та моніторингу – це відділ підприємства, метою діяльності якого є контроль за дотримання комерційної таємниці, виявлення і документування протиправних дій, які становлять потенційну небезпеку для підприємства, моніторинг окремих випадків та ситуацій.

Відділ охорони – це відділ підприємства, метою діяльності якого є охорона об'єктів підприємства, супроводження вантажів, попередження та протидія злочинним посяганням.

Юридичний відділ – це служба, основним завданням якої є розробка і контроль забезпечення виконання питань пов'язаних із заключенням договорів, а також операцій пов'язаних з акціями компанії та усіх нормативно-правових аспектів.

Відділ фінансового аудиту – це відділ підприємства, метою діяльності якого є дослідження безпосередньо бухгалтерських документів, організація і проведення контрольних заходів, а також виявлення помилок чи випадків шахрайства фінансового характеру, які стали чи можуть стати порушення фінансового становища підприємства чи спричинення інших негативних випадків.

До відділу фінансового контролю доцільно віднести контрольню-ревізійну службу, в компетенцію якої входить періодична перевірка фінансово-господарської діяльності, а також службу внутрішнього аудиту, головним завданням якої є проведення внутрішнього контролю на підприємстві.

Фінансово-економічний відділ – це відділ, метою діяльності якого є дослідження і своєчасне виявлення потенційної загрози, як на мікро- та на макро- рівнях, а також достовірності здійснення та відображення фінансово-економічних операцій.

Даний відділ включає:

- фінансово-економічну службу – структурний підрозділ, діяльністю якого є періодичність збору інформації, планування та прогнозування показників, з метою забезпечення ефективного управління діяльністю підприємства;
- служба персоналу – служба, що відповідає за формування кадрової політики та забезпечення своєчасності підвищення кваліфікації співробітників в умовах розвитку науково-технічного прогресу.

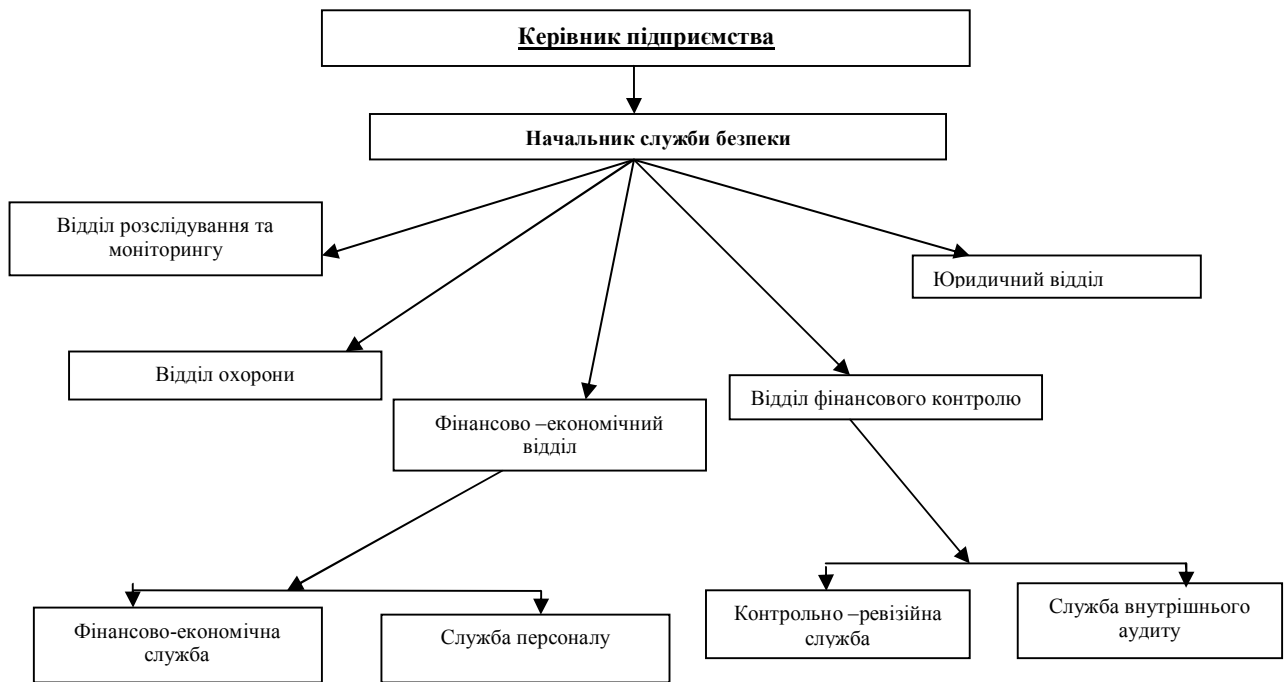

Рис.1. Пропонована структури служби безпеки підприємства

Служба безпеки підприємства зможе ефективно функціонувати у випадку, коли дії усіх відділів є злагодженими та відповідно розподілені функції між усіма працівниками [6,4].

З метою допущення незначної кількості помилок у діяльності підприємства, керівнику, на нашу думку, потрібно визначити так звані «зони ризику», яким потрібно приділити найбільше уваги. Для кожного підприємства вони є досить різними, але основні з них, на нашу думку, є такі:

1. Контроль виробничого процесу;
2. Контроль економічно-фінансової інформації (бухгалтерський та податковий облік, фінансова звітність);
3. Контроль діяльності персоналу (уникнення крадіжок на самому підприємстві, яке здійснюють його ж співробітники);
4. Контроль за документальним оформленням та дотримання вимог третіх сторін, що передбачені угодами (банки, страховими компаніями, податковими органами, постачальниками та ін.).

Борис Жанило [3, с. 66] виділяє ряд причин, при яких система контролю функціонує неправильно і призводить до негативних наслідків, зокрема:

- Проблема 1. Система стимулювання працівників є неефективною.
- Проблема 2. Найбільш важливі проблеми упускаються (не розглядаються).
- Проблема 3. Деякі з проблем підприємство помічає, коли вже неможливо їх виправити.
- Проблема 4. Марно витрачаються значні кошти і час на їх контроль.
- Проблема 5. Співробітники підприємства мало звертають уваги, на найбільш проблемні ділянки («зони ризику»).

Виникнення таких проблем є досить частим явищем на підприємствах, але на нашу думку, таких

ситуації можна уникнути, тому ми пропонуємо шляхи їх вирішення.

Вирішення проблеми 1: забезпечити стимулювання працівників (надавши премії, відпустки, туристичні путівки, додаткові неробочі дні із збереженням заробітної плати та ін.).

Вирішення проблеми 2: визначити найважливіші проблеми, і приділяти їм найбільше уваги, це можна здійснити аналізуючи попередній звітний рік, тобто встановлення в попередньому періоді проблемних зон (фактів шахрайства, помилок, не уточнень).

Вирішення проблеми 3: Для вирішення цієї проблеми підприємству потрібно проводити оперативний контроль.

Вирішення проблеми 4: проведення контролю на підприємстві є досить дорогим, тому якщо підприємству бракує коштів, то краще контролювати найважливіші ділянки, і приділяти їм найбільше уваги.

Вирішення проблеми 5: завчасне виявлення «зон ризику» та контроль за їх вирішенням.

Також бувають такі випадки, коли контроль проводиться не належним чином, тобто:

- знижується мотивація співробітників;
- співробітники направлені на виконання лише того, що контролюється;
- мотиваційна система несправедлива, а система стимулювання не працює;
- знижується ініціатива, креативність та творчість співробітників;
- втрачається велика кількість шляхів розвитку;
- проблеми та помилки частіше приховуються і промовчуються, ніж виправляються ;
- про проблеми та помилки дізнаються після їх здійснення та виявлення, замість того, щоб їх попередити;

попередити;

- напружена атмосфера, яка погано впливає на ефективність роботи співробітників;
- плінність найкращих кадрів з підприємства;
- та інші [3, с. 67].

Удосконалення системи внутрішньогосподарського контролю – це безперервний процес, який полягає в обґрунтуванні й реалізації найбільш раціональних форм, методів, способів і шляхів її створення та розвитку, а також в раціоналізації її окремих сторін. Враховуючи внутрішні і зовнішні умови конкретних господарюючих суб'єктів необхідно визначити шляхи удосконалення системи внутрішньогосподарського контролю в цілому та окремих його складових.

Висновки: Результати досліджень дозволили зробити висновок, що більшість сільськогосподарських підприємств продовжують ігнорувати здійснення внутрішнього контролю шляхом формального проведення та відображення результатів інвентаризації, що не забезпечує уникнення помилок та перекручень, неточностей та в свою чергу призводить до викривлення інформації про фінансовий стан та результати діяльності підприємств.

Тому, на підприємствах із значним обсягом виробництва вважаємо за доцільне сформувати службу безпеки, діяльність якої сприятиме покращенню системи контролю і управління, уникненню необ'єктивної інформації про об'єкт господарювання.

Література

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 р. №996-ХІV;
2. Довбуш В.А. Теоретико-методологічні засади внутрішньогосподарського контролю // Збірник наукових праць.–2009. – №17. – С. 436-439
3. Жанило Б.П. Как построить систему контроля в компании? // Контроль –2009. – №1. – С.65-69;
4. Нікітін Л.Д. Система внутреннего контроля организации // Контроль –2009. – №5. – С. 20-28;
5. Мурашко В.М. Контроль і ревізія фінансово-господарської діяльності: навч. посіб. / В.М. Мурашко, Т.М. Сторожук, О.В. Мурашко. – К.: ЦУЛ, 2003. – 311 с.
6. Усатюк О.Л. Як та навіщо створювати службу безпеки підприємства// Контроль –2009. – №2. – С. 72-82

ПОРТРЕТ СУЧАСНОГО КЕРІВНИКА

Кущинський Б.Б.

Науковий керівник: Пчелянська Г.О., ст.викладач

У статті висвітлюється роль керівника в сучасних умовах і розглядаються його якості, здатність їх правильно використовувати у своїй діяльності.

Актуальність теми. Роль керівника в сучасному світі займає значну частку. Адже від його рішення залежить 50% успішності справи. Головним завданням фірми, чи підприємства є досягнення поставленої мети, яка виражається у отриманні прибутку, задоволення власних потреб і т.д., що залежить від багатьох факторів, але визначальним є підбір цих самих факторів керівником.

Постановка проблеми. Метою даної роботи є дослідження основних характерних рис успішного менеджера, впливу їх на персонал певного підприємства, чи на певні відділи в колективі.